

Rutin för Organiserad prostatacancertestning (OPT) – pilotprojekt Region Dalarna

1. Syfte och omfattning

Syftet med dokumentet är att beskriva PSA provtagningen för män som erbjudits deltagande inom Organiserad prostatacancertestning (OPT) under pilotfasen 2024. Rutinen kommer i framtiden revideras för att inkludera hela processen.

Frågor från medarbetare eller de som fått erbjudande om provtagning hänvisas i första hand till OPT sjukvårdsregionalt kansli, RCC Mellansverige. Aktuella telefonnummer, telefontider och mailadress finns på: [Organiserad prostatacancertestning i Region Mellansverige - RCC Mellansverige](#).

2. Allmänt

Med start under hösten 2024 får 500 slumpvis utvalda män födda 1962 och 1966 ett erbjudande om OPT deltagande där de först ombeds lämna ett PSA-prov varefter svaret handhas enligt ett fastställt flöde. Pilotprojektets syfte är att bidra till datainsamling för att kunna utvärdera nytta och risker med symtomfri testning för prostatacancer.

3. Ansvar och roller

Läkare i berörda verksamheter ansvarar för att känna till och följa denna rutin samt ansvarar för att den sammantagna processen följs. Medarbetare i berörda verksamheter ansvarar för att känna till och följa denna rutin.

Aktuella provtagningsplatser bör se till att enheten har aktuell information respektive kontaktkort på 1177.se kring vad som gäller för tidsbokning eller eventuella drop in-tider för PSA-provtagning.

4. Beskrivning

4.1. Flöde för Organiserad prostatacancertestning

4.1.1. Provtagningsenheter

De män som via brev fått erbjudande om PSA provtagning inom OPT ska kunna lämna blodprov på samtliga vårdcentraler i Region Dalarna.

4.1.2. Provtagning

För att delta i den organiserade prostatacancertestningen krävs att deltagaren har sitt erbjudandebrev samt labbetiketten för PSA-provet med sig. Provet hanteras enligt rutin för extern provtagning. Ingen dokumentation görs i journalen. Provtagning och eventuell transport av provet sker sedan enligt ordinarie rutiner för vanliga PSA-prov.

- Kontrollera legitimation och att personnummer överensstämmer med erbjudandebrevet
- Märk provröret med labbetiketten som medföljer erbjudandebrevet
- Neka inte provtagning även om sista erbjudandedag i brevet har passerat

Provtagningsremissen är digital och kommer från OPT-kansliet i Uppsala. Provtagningen är gratis för deltagaren.

4.1.3. Efter provtagning

Analys för PSA inom OPT sker på Laboratoriemedicin. PSA-svaren kommer enbart hanteras av OPT kallelsekansliet i Regionala cancercentrum (RCC) Mellansveriges regi. Provtagande enheter har inget utredande ansvar och eventuella frågor från deltagande män ska alltid ställas till RCC:s OPT kansli. Aktuella kontaktuppgifter finns på [Organiserad prostatacancertestning i Region Mellansverige - RCC Mellansverige](#).

4.2. Vidare utredning vid förhöjt PSA prov

4.2.1. MRT prostata

Vid förhöjt PSA ska deltagare kallas till en MR prostata-undersökning. Sjuksköterska på OPT-kansliet kontaktar utsedd medarbetare på urologmottagningen (benämns i denna instruktion som koordinator på urologmottagningen). Remiss för MR-undersökning skrivs efter att mannen har fått meddelande via svarsbrev om att så ska ske av OPT-kansliet.

- OPT-kansliet skickar PSA provsvaret via svarsbrev till deltagaren. Vid $PSA \geq 3$ anges i svarsbrevet att kallelse till MR kommer i separat kallelse
- Sjuksköterska på OPT-kansliet kontaktar koordinator på urologmottagningen för initiering av MR-remiss enligt OPT-rutin
- Remiss för MR-undersökning utfärdas från urologmottagningen enligt lokal rutin
- Röntgenavdelningen skickar en kallelse för MR prostata inom Region Dalarna
- Undersökningen är gratis för deltagaren

MR prostata genomförs enligt röntgenklinikens ordinarie rutin. Resultatet av MR-undersökningen svaras ut enligt OPT-rutin.

Om deltagaren av någon anledning inte kan genomföra MR handhas denne av urologen och OPT-kansliet meddelas.

Svaret på MR-undersökningen meddelas av koordinator på urologmottagningen till sjuksköterska på OPT-kansliet som lägger in uppgifterna i OPT IT-systemet.

4.2.2. Vidare utredning

Vidare handläggning efter genomförd MR sker i linje med nationella vårdprogrammet. Deltagarna får svarsbrev från OPT-kansliet. De deltagare som inte behöver undersökas vidare får nytt erbjudande-brev om 2 år.

Biopsiindikation:

- PIRADS 1-2 om $PSA-D \geq 0,15$
- PIRADS 3 om $PSA-D \geq 0,10$
- PIRADS 4-5
- Palpabel knöl

Vid indikation som behöver utredas vidare gäller:

- Ansvarig urolog utfärdar en remiss till aktuell urologimottagning
- Mannen kallas för vidare utredning. Information om skriven remiss meddelas OPT-kansliet av koordinator på urologmottagningen
- Urologisk utredning sker sedan enligt lokala rutiner för SVF prostatacancer
- Ansvarig urolog skickar inte brevsvaret till mannen som behöver genomgå biopsi. Detta sker från OPT-kansliet
- Koordinator på urologmottagningen bevakar patologisvaren i svarsdatabasen och meddelar OPT-kansliet
- Lokala rutiner följs för patologi
- Vid osäkerhet, eventuell ny biopsi

Kommunikation sker regelbundet mellan koordinator på urologimottagningen och sjuksköterska på OPT-kansliet.

4.3. Hantera avregistrering på mannens begäran

Män som inte längre önskar delta i OPT kontaktar OPT-kansliet. Aktuella kontaktuppgifter finns på [Organiserad prostatacancer-testning i Region Mellansverige - RCC Mellansverige](#).

5. Plan för kommunikation och implementering

Lokal prostatacancerförening har varit representerad i den lokala OPT arbetsgruppen.

Kommunikation går ut till medarbetare i berörda verksamheter, på intranätet samt i massmedia.